

Доповіді розроблено в рамках Модулю Жана Моне Європейські практики із зеленої трансформації: уроки для України Проєкт 101085135-EUGREEN.
Проєкт співфінансується Європейським Союзом, проте висловлені погляди та думки належать лише авторам цього проєкту і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні грантодавець не можуть нести за них відповідальність.

Орловська Юлія

д.е.н., проф.,

Кухтін Олександр

PhD-студент

кафедра Економічної теорії та міжнародних економічних відносин
ННІ «Придніпровська державна академія будівництва і архітектури»
м. Дніпро, Україна

ОСНОВИ ТА ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ СТАЛОГО БУДІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

Анотація: Стаття присвячена аналізу концептуальних засад та економічних умов, необхідних для розвитку зеленого будівництва в Україні. Розглядаються основні принципи сталого будівництва, роль інноваційних технологій та «зелених» стандартів у будівельній галузі, а також економічні передумови для впровадження цих практик в умовах сучасної України. Окрему увагу приділено впливу державної політики та міжнародних ініціатив на розвиток «зелених» технологій у будівництві. Визначено ключові чинники, що сприяють або гальмують розвиток цього сектору, а також потенціал для подальшого вдосконалення екологічних стандартів будівництва.

Ключові слова: зелена економіка, сталий розвиток, зелене будівництво, енергоефективність, екологічні технології, будівельні стандарти, економічні передумови, державна політика, інвестиції в інфраструктуру.

Основною метою зеленого будівництва є створення будівель, які не завдають шкоди навколишньому середовищу під час експлуатації. Це досягається завдяки застосуванню енергоефективних технологій та принципів сталого розвитку будівництва. Визнаним міжнародним стандартом для «зелених» будівель є BREEAM, який був розроблений у Великій Британії в 90-х роках минулого століття

Поява цього стандарту була обумовлена загальною тенденцією розвитку країни до «зеленої» економіки, що акцентує увагу на енергозберігаючих рішеннях. Стандарт BREEAM став популярним у багатьох країнах світу, і в Україні спостерігається зростання інтересу до зеленого будівництва[5].

Основні завдання «зеленого будівництва» можна виділити наступним чином:

1. Використання природних матеріалів (дерева, скла, глини, соломи тощо) у будівництві та оздобленні будівель. Наприклад, використання дерева стає дуже популярним не тільки в архітектурі, але і в дизайні інтер'єрів.
2. Якісна теплоізоляція натуральними матеріалами.
3. Використання альтернативних джерел енергії.
4. Використання природних явищ для корисних цілей (наприклад, збір дощової води, яку можна використовувати для інженерних цілей).
5. Використання машини для утилізації сміття.
6. Використання припливно-витяжної вентиляції, яка забезпечує чисте повітря.
7. Зменшити загальний негативний вплив будівельної діяльності на довкілля та здоров'я людей.
8. Розвиток нової техніки та створення сучасних промислових виробів.
9. Зменшення енергоспоживання і, відповідно, зменшення навантаження на електричну мережу.
10. Зменшити загальні витрати на будівництво та обслуговування будівлі[1].

В основу розробки міжнародних екологічних стандартів закладені наступні цілі:

- незалежна оцінка і підтвердження екологічних практик;
- реалізація широкого спектра екологічних вимог та об'єднання їх в єдиній концепції;
- балансування цілей енергоефективності з показниками якості будівництва, здорового і комфортного середовища;
- формування критеріїв і вимог, що перевищують законодавчі стандарти, які могли б стати двигунами модернізації будівельного сектора;
- зменшення впливу техногенного середовища на природу;
- надання пізнаваного бренду для будівель, зрозумілого широкому колу інвесторів, орендарів і кінцевих користувачів;
- заохочення попиту на екологічні будівлі та технології [2].

У 2013 році в Україні зареєстровано громадську організацію «Рада зеленого будівництва» (UaGBC).

Основна мета Ради – об'єднати організації та професіоналів, які відстоюють у своїй діяльності принципи зеленого будівництва.

Основними пріоритетними напрямками роботи Ради є:

- впровадження міжнародних стандартів зеленого будівництва в Україні;
- внесення змін в українське законодавство для розвитку зеленого напрямку в будівельній галузі;
- сертифікація будівель відповідно до «зелених» стандартів;
- поширення та популяризація ідей «зеленого» будівництва тощо [3].

Зелене будівництво базується на прагматичному підході, коли необхідно знайти реальні переваги від використання «зелених» технологій, як з економічної, так і з екологічної точки зору. В Україні з кожним роком зростає популярність таких технологій, і першим вітчизняним прикладом «зеленого» будівництва є бізнес-центр «АСТАРТА», який отримав сертифікат BREEAM. При його будівництві були використані екологічно чисті матеріали, сучасні енергозберігаючі технології та інтелектуальні системи управління.

Експерти відзначають, що в Україні є суворіші вимоги до пожежної безпеки, ніж у європейських країнах, що може дати українським будівлям перевагу при сертифікації за «зеленими» стандартами. Однак для розвитку «зеленого» будівництва в Україні необхідна підтримка з боку держави, зокрема через надання пільг для таких проектів.

Однією з основних проблем є недостатня мотивація для інвесторів у цей сектор. Проте, «зелені» будівлі приносять значні переваги, серед яких енергетична незалежність і створення комфортних умов для життя та роботи. У контексті забруднення навколишнього середовища в українських містах важливо популяризувати «зелене» будівництво, яке може значно зменшити витрати на енергоспоживання та покращити екологічну ситуацію. Також, для успішного розвитку цього сектору необхідно змінити ставлення суспільства до «зеленого» будівництва. У цьому контексті варто відзначити розробку українськими вченими технології виготовлення стінових панелей з органічних матеріалів, таких як солома. Попри те, що Україна відстає від розвинених європейських країн у впровадженні інновацій у будівництві, позитивна динаміка в цьому напрямку спостерігається. Поява проектів, сертифікованих за стандартом LEED, свідчить про розвиток енергоефективного будівництва. Для подолання існуючих проблем необхідно активізувати підтримку державними органами «зелених» ініціатив[5].

Війна в Україні підкреслює важливість ефективної координації політичних структур Європейського Союзу, особливо в контексті реалізації Європейської «зеленої» угоди (EGD). Для досягнення цієї мети необхідно мінімізувати внутрішні та зовнішні компроміси між різними секторами, такими як харчова промисловість, охорона навколишнього середовища, енергетика та промисловість. Важливим кроком є стимулювання інвестицій у «зелене» будівництво, створення консультативних центрів для підтримки процесу сертифікації об'єктів за міжнародними стандартами та спрощення реєстраційних процедур для таких об'єктів. Визначення пріоритетних зон для «зеленого» будівництва, враховуючи екологічні дисбаланси, також сприятиме розвитку цієї сфери.

Надзвичайно важливо підвищити зацікавленість компаній-забудовників в «зеленому» будівництві, надаючи їм фінансові преференції, що сприятимуть реалізації «зелених» проектів. Також необхідно враховувати важливість оптимізації ланцюгів поставок і знаходити компроміси між короткостроковими та довгостроковими наслідками. Хоча на сьогоднішній день ані гравці ринку, ані державні органи не активно підтримують «зелене» будівництво, все більше проектів вітчизняних забудовників демонструють стійкий інтерес з боку інвесторів і поступово впроваджуються в Україні[4].

«Зелені» будівлі є рушійною силою інноваційного розвитку, сприяючи поліпшенню здоров'я громадян, якості життя та стану навколишнього середовища. Прогрес в українському будівництві відкриває нові перспективи для розвитку екологічної архітектури, як в країні, так і за кордоном. Однак висока вартість «зелених» будинків залишається одним із головних бар'єрів.

Важливими цілями, які слід враховувати при розробці національної програми реконструкції, є:

- ¼ впровадження енергозберігаючих рішень у будівлях
- ¼ розвиток енергетичного сектору на основі відновлюваної енергії та незалежності від російської сировини
- ¼ промислово-технологічний прогрес
- ¼ декарбонізація сільського господарства
- ¼ охорона навколишнього середовища
- ¼ зміни в транспортних системах для зменшення викидів парникових газів [6].

Подальший розвиток технологій «зеленого» будівництва в Україні залежить від політики на національному рівні. Якщо екологічно чисте будівництво стане одним із пріоритетів національного розвитку, можна очікувати значну економію та покращення умов проживання вже в найближчі роки. Однак для цього необхідна ефективна координація зусиль держави, інвесторів та громадськості.

Враховуючи стратегії «зеленого» будівництва, розвинуті країни змогли відновити свою економіку через створення нових ринків. Для України цей процес лише починається, і для його успішного розвитку знадобиться ще понад десять років. Ключовим аргументом для подальшої зеленої реконструкції є необхідність запровадження стандартів енергоефективності, особливо після того, як Україна стане повноправним членом ЄС. Це питання не можна ігнорувати, особливо з огляду на важливість післявоєнної відбудови країни.

Список використаних джерел:

1. С. В. Федоренко, Л. О. Василенко, С. В. Палиця, К. В. Шумбар. Еволюція будівельної галузі. Перспективи розвитку зеленого будівництва в Україні. № 4 (2023): Ефективна економіка. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.4.28>
2. Франчук С. Екологічне будівництво: реалії, витрати, сертифікація. Електронна газета «Українська правда». 2020. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/09/30/665731/>
3. Новомлинець О.О., Олексієнко С.В., Ющенко С.М., Нагорна І.В. Перспективи розвитку екологічно чистого будівництва в Україні. Електронний журнал «Нові технології в будівництві». 2020. URL: http://ntinbuilding.ndibv.org.ua/archive/2020/37_2020/8.pdf
4. Орловський Є.С. Теоретичні засади та сучасні тенденції становлення екологічного будівництва як чинника сталого розвитку. Електронний журнал «Економічний простір». 2018. URL: <http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/399/390>
5. Зелене будівництво в Україні, перспективи. Подать бесплатно объявление недвижимость, квартира, дом, участок. URL: <https://budynok.com.ua/ua/green-building-in-ukraine-prospects> (дата звернення: 15.11.2024).
6. Росохацька М.О., Марченко О.В., Краус К.М., Краус Н.М. Концепція зеленого бізнесу – данина моді чи виклик часу? Електронний журнал «European scientific journal of Economic and Financial innovation». 2022. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/42625/1/Kraus_Zelena_ekonomika_2022.pdf (дата звернення: 25.11.2024)